

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšla vsak tiskrat in velja za poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrt leta 6 K. — Naročnina izven jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če vsebujejo 4 strani 40 vin, na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Korolška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Korolška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petlitrove vsa črta K 190. Za večkratno oglaševanje primeren popust. V oddelku „Mala namnanja“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do tistega popoldneva, nezaprete reklamacije so poštno preste.

Protest zoper izvajanje finacijskega zakona.

Poslanec dr. Hohn je v imenu Slovenske kmetke zveze 21. septembra poslal ministrskemu predsedniku in finančnemu ministru ta-le protest:

„Uradni list“ deželne vlade za Slovenijo (letnik II, broj 107) objavlja naredbo finančnega ministra z dne 7. sept., podpisano od ministra M. Draškoviča kot zastopnika ministra za finance, s katero se predpisuje pravilnik za izvršitev določil o trošarinah na vino, mošt in sadno vino. Ta naredba je dokaz, da finančni minister namerava izvajati na absolutistični način z naredbo ministrskega sveta uveljavljeni finacijski „zakon“ (?) za leto 1920-21.

Jugoslovanski klub je vložil odločen protest zoper samovoljno postopanje finančnega ministra, katero je neskladno z načeli pravice in zdravega parlamentarizma in posebej se z odgovorom prestolonaslednika na adresu Narodnega Veča dne 1. decembra 1918, kjer se je dala obljuba, da bo vlada ostala v stalni zvezi z Narodnim predstavništvom, z njim delala ter da bo njemu odgovorna. Vlada pa si je brez ozira na Narodno predstavništvo z navadno naredbo

zagotovila budžet s finacijskim zakonom in zdaj hoče finančni minister ta finacijski zakon izvajati, ne da bi se pri tem kaj zmenil za finacijski odbor, ki vestno, marljivo in skrbno pretrsa predlog tega zakona. Ni samo naš klub tisti, ki odločno nasprotuje takemu postopanju, marveč tudi druge stranke. Voditelj radikalov Stojan Protič je v „Samoupravi“ (br. 160, 19. sept.) svoje mišljenje o tej stvari tako-le preciziral: „Velika napaka se je storila s proračunom, ki se je v nasprotju z bistvenimi pravicami parlamenta, neposredno pred njegovim zasedanjem, ko je bil že pred finančnim odborom, spravljen v življenje in se je na ta način ogoljufal parlament kakor tudi javno mnenje cele kraljevine.“ Kakor sem s svojimi prijatelji ugovarjal zoper samovoljno uveljavljanje budžeta, tako se odločneje protestiram zoper samovoljno izvajanje finacijskega zakona ter zahtevam, da razglašeni pravilnik ne stopi v veljavo in se postopanje ustavi, dokler finacijski odbor ne pove svojega mnenja, odnosno ne da svojega odobrenja.

Slovenska ljudska stranka.

Na Stajerskem smo bili doslej za našo krščansko stranko navajeni na ime „Slovenska kmetka zveza.“ Saj je bilo slovensko kmetko društvo prvo, ki se je združilo na krščanski podlagi in si ustanovilo leta 1907 „Kmetko zvezo.“ Kot Kmetka zveza je nastopala naša stranka v bivšem avstrijskem državnem in stajerskem deželnem zboru in branila koristi našega kmetkega ljudstva.

Kmalu pa so se začeli na krščanski podlagi organizirati tudi verni delavci po mestih, tovarnah, pa tudi po deželi, zlasti viničarji. Ker imajo delavci še svoje posebne težnje in potrebe, je čisto razumljivo, da so se hoteli združiti tudi v posebni zvezi. Ustanovili so si „Delavsko zvezo“, ki pa ni nasprotna naši Kmetki zvezi, ampak njena tovarišica, njena sestra, prav tako na krščanski podlagi zasnovana, kakor je Kmetka zveza. Zato je obema, Kmetki zvezi in Delavski zvezi, prvo načelo: vzajemnost med stanov. Ne boj delavstva proti kmetu, kakor ga hočejo socialisti, tudi ne boj kmeta proti delavcem, kakor ga proglašajo Samostojci! Ampak vzajemnost in zastopnost zlasti med kmetkim in delavskim stanom je potrebna. Zato se Kmetka zveza bori predvsem za pravice kmetov, pa ne tako, da bi škodovala delavcem. Delavska zveza (Zveza viničarjev) pa se poteguje za koristi delavcev in viničarjev, zlasti za starosno zavarovanje, pa zopet tako, da kmetu ni na škodo.

Za slovensko samoupravo.

Iz pisma zavednega slovenskega kmeta povzamemo njegove misli, kako si on predstavlja samoupravo slovenskih pokrajin. Razvidno je iz teh vrstic, kak zdrav duh preveva pristaše Kmetke zveze glede ureditve naše države. Naš prijatelj piše:

„Z velikim zanimanjem čita naše slovensko ljudstvo v časopisih Kmetke zveze oziroma Slovenske ljudske stranke (v „Gospodarju“, „Straži“, „Slovenen“ in „Večernem listu“) zahtevo, da moramo dobiti Slovenci svojo samoupravo, t. j. svoj deželni zbor in večjo samostojnost slovenske deželne vlade. Ko govorim Kmetke zveze na shodih obširno govorijo o tem, da moramo dobiti Slovenci za naše domače gospodarske potrebe pravico samoodločevanja, pristopajo na našo stran tudi ljudje, ki so bili zapeljani k liberalcem, samostojnežem in rdečkarjem. Jaz si samoupravo tako le mislim: Naši vinogradi bodo kmalu začeli hirati, a vinogradniki ne bomo imeli za sedanje drage razmere sredstev, da bi na novo rigolali in posadili vinograde. Treba bo zopet dajati brezobrestnih posojil. V Beogradu za to ne bodo imeli ugovarjanja. Slovenija si bo morala sama pomagati. Za to bo treba deželne zbornice.“

Naše šole bo treba spremeniti, da bo imela kmetka in delavska mladina res od šole kaj dobička. Občine morajo biti v bodoče glede vzdrževanja

starih in zidave novih šolskih stavb razbremenjene. Če mora kmetko ljudstvo vzdrževati gimnazije in druge šole po mestih, naj pomaga država ali dežela vzdrževati tudi ljudske šole na deželi. Solstvo v južnih krajih naše države je na zelo nizki stopinji. Radi tega ne bo mogoče, da bi vrgli solstvo v južnih in severnih krajih v en koš. Tudi tu moramo biti Slovenci samostojni.

Naše ubožnejše ljudstvo, občine, posojilnice in nedoletni otroci, ki so jim sedanje njih dedščine porabile za vojna posojila, opravičeno zahteva, da se jim mora vsaj del vojnih posojil vrniti. Jaz si mislim, da si pomo Slovenci, če dobimo samoupravo, to stvar sami gotovo ugodno rešili.

Zivinorejo, osuševanje travnikov, popravo starih in zgradbo novih cest, regulacijo rek in potokov in druge take domače gospodarske reči si bomo uredili edino sami s svojo samoupravo. Vsak ve v svoji lastni hiši, v lastnem gospodarstvu sam najbolje, kaj je prav in kar ni prav. Če torej hočemo boljše razmere, zahtevamo za Slovenijo samoupravo.

V velikih rečeh, t. j. zunanjia politika, armada i. dr. naj ostane vse skupno. Mi smo bili in ostanemo dobri domoljubi, a svojih slovenskih pravic si ne damo vzeti.

Liberalci (demokrati), samostojneži in socialni

demokratje se silno vnamajo za centralizem, t. j. stojijo na stališču, da se mora v naši državi vse osredotočiti — tudi naše slovenske zadeve — v Beogradu. Ta del programa liberalne, samostojne in rdečarske stranke je pogubonosan za naše slovenske pravice. Se enkrat trdim: „Ostanimo zvesti svoji veliki skupni očetinji, kraljevini Jugoslaviji, a pravično slovensko samoupravo moramo doseči.“

Te misli slovenskega kmeta odbovajo gotovo vsi pristaši Kmetke zveze in vsi drugi treznomisleči Slovenci.

Volitve v ustavodajno skupščino.

Volitve so razpisane za nedeljo 28. novembra. Te volitve bodo zarisale našemu narodu boljše ali slabšo usodo ne samo za dobo nekaj desetletij, temveč za stoletja. Poslanci, ki bodo izvoljeni 28. novembra 1920, bodo celi dve leti kovali in sklepali temeljne zakone ali postavbe za celo državo. Katera stranka bo zmagala, tista bo merodajna pri sklepanju zakonov v Beogradu. Vse stranke se z mrzlično naglico in veliko vnemo pripravljajo na zgodovinsko važen dan 28. novembra. Tudi naša stranka (Kmetka zveza, oziroma Slovenska ljudska stranka) vrši vse priprave za dober izid volitev. Pripravljeni smo na hudo volilni boj.

Za danes podamo našim pristašem, okrajnim in krajevnim organizacijam ter zaupnikom ta-le kratka navodila:

1. Po vseh občinah naj zaupniki takoj prepisejo volilne imenike.
2. Župani in gerenti, ki še volilnega imenika niso odposlali sodniji, naj izpustijo, oziroma držajo iz imenika vse nasprotnike, ki so se leta 1910 pri ljudskem šteju zapisali za Nemce. Nemčurji in Nemci namreč nimajo pravice voliti poslance v ustavodajno skupščino. Na to določilo pazite zaupniki posebno v obmejnih občinah. V vsaki občini je gotovo kak naš človek, kateremu je znano, kdo je prijavil leta 1910 nemški občevalni jezik. Zapisnik o ljudskem šteju se dobi na okrajnem glavarstvu.
3. Za vsako občino določite dva zanesljiva in pri ljudeh ugledna zaupnika Kmetke zveze kot predstavnika kandidatne liste KZ. Ta dva bosta na dan volitev pri volilni skrinjici KZ. Natančne naslove teh mož nam pošljite takoj. Mlade, agilne, spretna agitatorje rezervirajte za agitacijo izven volišča.
4. Pripravite vse potrebno za reklamacije. Določite, kdo spada noter, kdo ven. Podrobna navodila bomo objavili v „Slov. Gospodarju“, ali pa jih bomo poslali krajevnim organizacijam.
5. Sestavite v vsaki občini volilni odbor mož, ki se bodo za našo zmago pri volitvah v resnici potrudili.
6. Volilni odbor in krajevni odbor KZ naj se sestajata večkrat (vsak teden) k sejam, da more vedno sprofi skleniti in ukreniti najpotrebnejše.
7. Volilni odbor naj takoj začne prirejati po vaseh ali okoličici manjše sestanke zanesljivo naših pristašev, kjer se poučijo o važnosti volitev, o agitaciji itd.
8. Tajništvo KZ bo prihodnje dni poslalo krajevnim odborom pouk o volitvah. Ta pouk naj krajevni odbori dobro preštudirajo.
9. Celoten zakon o volitvah je objavil „Uradni List“ št. 166 z dne 15. septembra. Glavni zaupniki naj ga natančno proučijo. Za pojasnila se obračajte na tajništvo KZ v Mariboru.
10. Pobirajte doneske za volilni sklad.

Te so možje!

Zaupniki Kmetke Zveze v Hajdini so nabrali na svojem sestanku, dne 16. septembra za volilni sklad K. Z. 406 K. Vzamite si jih za vzgled! Na vseh sestankih, shodih, gostijah, veseljih družbah nabirajte za volilni sklad Kmetke Zveze!